

HRABALOVO ZANÍČENÍ PRO POSVÁTNO, HOŠKOVO ZANÍČENÍ PRO HRABALA

Pavel, Hošek, *Evangelium podle Bohumila Hrabala*. Brno: CDK, 2024.

„Žil jsem jako nižší Kristus, vycházel jsem vždycky na všechno z těch druhých, co potřebujou ti druzí... Velice dobře jsem pochopil, že Kristus potom jako mladý muž radši seděl napůl s ženskou pochybné pověsti, napůl s těma celníkama, s rybářema, s jurodivýma... No tak žiju i dodnes. (Bohumil Hrabal, adventní promluva na evangelické faře v Libici nad Cidlinou, 16. 12. 1984)

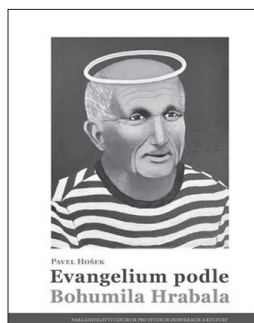
V letošním roce uplývá 110 let od narození významného českého spisovatele Bohumila Hrabala. Jeho díla byla přeložena do mnoha cizích jazyků a inspirovala také nespočet autorů filmové a divadelní tvorby – mezi nejznámějšími adaptacemi jeho literárního odkazu jsou *Ostře sledované vlaky*, *Příliš hlučná samota* nebo *Skřivánci na niti*. Hrabalovo dílo celkově čítá desítky položek – novel, povídek, autobiografických vyprávění a jiných převážně prozaických textů, které jsou však charakteristické zvláštní poetikou všedního dne i hlubokými vhledy do hrůz i krás lidských životů.

Nežřídká se v nich objevují též motivy filosofické a náboženské. Aniž by hlásal nějakou jednotnou nauku, nechává Hrabal ústy postav, které vytvořil, a osudů, které jim přisoudil, čtenáře přehodnocovat své životní priority, jistoty a přesvědčení. Toho si všiml religionista a teolog Pavel Hošek a rozhodl se pochopení nábožensko-filosofického pozadí Hrabalových děl věnovat své badatelské úsilí. Konzultace se znalci Hrabalova díla ho dovedly až k evangelické faře v Libici nad Cidlinou, kterou Hrabal opakovaně navštěvoval, a nakonec až k objevu nahrávek Hrabalových promluv, které ve svém archivu na sedmi audiokazetách uchovával pan Jiří Hofman. Autentické nahrávky, kde osobně hovoří o svých náboženských postojích, inspiracích a zdrojích, daly Hoškovi možnost nahlížet do duchovního rozměru Hrabalova uvažování, a připojit tak k již existujícím výkladům novou perspektivu. Knize ne-

chybí formální náležitosti odborné publikace, jako je seznam literatury, jmenný rejstřík či sumář v anglickém jazyce. Kniha je odborným religionistickým textem a zároveň čtivým, snad až pohlcujícím portrétem Bohumila Hrabala.

Hoškovo nadání nepolarizovat, ale naopak spojovat zdánlivě neslučitelné prvky ukazuje Hrabala jako člověka komplexního – tvrdě manuálně pracujícího a současně hloubajícího ve filosofické a náboženské literatuře; vzosně a s lehkostí písčícího o hlubokomyslných, někdy až tragických životních příbězích a zároveň holdujícího pivu, hospodské zábavě a všednímu humoru; ironického, zemitého a zároveň upřímně věřícího, žasnoucího a laskavého; světoznámého autora a zároveň prostého člověka; muže vpravdě svatého a zároveň naprosto lidského, ukotveného v realitě, a přece s obrovským nadáním pro pábítelství.

Text je rozdělen do dvou částí a závěru a je doplněn o čtyři ukázky z nalezených nahrávek. V první z hlavních částí (s. 17–132, oddíl *Duchovní motivy v díle Bohumila Hrabala*) postupuje Hošek těmito kroky: uvede čtenáře do Hrabalova životopisu a setkávání s duchovními tradicemi a náboženskými motivy, které ho v jeho tvorbě ovlivňovaly; všimá si, která témata Hrabala zajímají a opakovaně se k nim

v různých pojetích ve své tvorbě vrací; mapuje jejich otisky v prožívání a jednání postav v Hrabalových dílech i v celku jeho přístupu k tvorbě a k životu.

Druhý oddíl knihy nazvaný *Evangelium podle Bohumila Hrabala* (s. 133–176) je interpretační a připomíná odevmykání tajemné komnaty smyslů ukrytých v Hrabalově tvorbě prostřednictvím dvojího otočení klíčem – religionistického a teologického. První otočení představuje zázraky všedního dne v Hrabalových dílech v kontextu „religionistické rozpravy o polaritě posvátného a profánního a o „skrývání“ posvátna v moderní kultuře“ (s. 177). Druhé, teologické otočení, odhaluje motiv „účinné lásky k bližnímu“, která dává smysl lidské existenci.

Stejně jako v případech předchozích publikací, které Hošek věnoval duchovním obsahům v dílech Jaroslava Foglara, C. S. Lewise, J. R. R. Tolkiena či autorů z prostředí chasidismu, je výsledkem Hoškovy

práce živé, poutavé a plastické čtení, byť ho tentokrát někdo může shledávat obtížnějším kvůli teoretickým rámcům v interpretační části textu. Nabízí se rovněž otázka, nakolik adekvátní jsou Hoškovy interpretace a zda více neodrážejí Hoškovo zaníčení pro Hrabala než Hrabalovo zaníčení pro posvátno. Tuto pochybnost vyvrací pestrost nabízených významů, které Hošek v knize předkládá, a také jeho erudice a bohatá zkušenost s takto pojatou interpretací souborů autorských děl. Osobní zaujetí, díky kterému se autor do průzkumu Hrabalova díla dal, je spíše přidanou hodnotou, která Hoškovi v jeho práci umožňuje intenzivní ponor do zkoumaného tématu.

Jitka Schlichtsová